روزنامه صبح ایران
سیاسی- فرهنگی- اقتصادی- اجتماعی
صاحب امتیاز: مهدی کروبی
مدیر مسئول: محمدجواد حق شناس
سردبیر: رضا انصاری
تلفن : ۴-۸۸۳۱۷۷۳ نمابر: ۸۸۳۳۳۰۹۰
نشانی: تهران - خ کریم خان زند- شماره ۱۱۶
صندوق پستی: ۶۹۶۹ -۱۵۸۷۵

# اعتماد ملی

روزنامه صبح ایران
۱۳۸۷

نسخه الکترونیکی روزنامه
www.etemademelli.ir
www.roozna.com
info@etemademelli.com
آگهی‌ها ۸۸۹۵۰۳۰۴-۲۶ نمابر: ۸۸۹۵۰۳۰۴
روابط عمومی: ۸۸۳۱۷۷۷۵
نمابر تحریریه: ۸۸۳۱۴۳۷۶
امور شهرستان‌ها: ۸۸۳۳۲۲۱۱

تلفن گروه‌های تحریریه‌روزنامه
گروه جهان: ۸۸۳۳۲۹۱۳
گروه جامعه: ۸۸۳۳۲۹۳۰
گروه اقتصاد: ۸۸۳۳۲۹۳۱
گروه سیاست: ۸۸۳۳۲۹۱۶

تلفن گروه‌های تحریریه‌روزنامه
گروه ادب و هنر: ۸۸۳۳۲۹۱۴
گروه حوادث: ۸۸۳۳۲۹۱۲
گروه ورزش: ۸۸۳۳۲۹۲۹
گروه اندیشه: ۸۸۳۳۳۱۲۷
گروه فنی: ۸۸۳۳۳۲۳۴

نشانی مراکز چاپ اعتماد ملی
چاپ گستر: کیلومتر ۸ جاده مخصوص کرج- خیابان ۶۷ (آزادی) - پلاک ۱۱۱
تلفن: ۴۴۹۸۱۲۱۹
باسلد: کیلومتر ۹ جاده مخصوص - خیابان ۲۲
تلفن: ۴۴۵۴۵۰۵۸-۵۴
اینوکرافی: رسام گرافیک
تلفن: ۸۸۷۵۹۳۳۰-۸۸۷۵۳۰۹۳
توزیع: تلفن: ۶۶۶۴۲۳۰۱-۰۵

وضعیت آب و هوای چند شهر ایران:
تهران: بارانی / ۷ تا ۱۳ شیراز: بارانی / ۳ تا ۱۳
مشهد: نیمه آفتابی/۵ تا ۱۸ تبریز: نیمه‌بارانی/۳ تا ۷
اوقات شرعی:
اذان ظهر: ۱۲/۱۸ اذان مغرب: ۱۷/۵۱
اذان صبح فردا: ۵/۳۸ طلوع آفتاب فردا: ۷/۰۴



## ثانیه

# هدفی خوب، روشی نامعقول

● عباس عبدی ●

هفته گذشته هیات وزیران لایحه رسیدگی به جنایات بین المللی را در دولت بررسی و تصویب کرد تا برای ارسال به مجلس آماده شود. براساس این لایحه، قوه قضاییه ایران موظف به تاسیس شعبه یا شعبی است که به جنایات خاصی که در سطح بین المللی رخ می دهد رسیدگی کند. سرعت عمل دولت در واکنش به جنایات رخ داده در غزه موجب قدردانی است، اما نه در عالم سیاست و نه در هیچ زمینه دیگری دقت و منطق و استحکام عمل نباید قربانی سرعت عمل شود؛ که متاسفانه در این مورد خاص شاهد چنین وضعی هستیم. چرا؟ جنایات جنگی و جنایت علیه بشریت تاریخی طولانی دارد، نه با وقایع غزه آغاز شده و نه با آن خاتمه خواهد یافت و نه اینکه دولت و جامعه ما اولین یا آخرین دولت و ملتی است که از مشاهده آنها رنج می برد و خواهان محو و مجازات عاملان آن خواهد شد. کافی است که به همین وقایع اخیر غزه نظری بیندازیم و واکنش های دیگران حتی غیر مسلمانان و جوامع غربی را با خود مقایسه کنیم، اما وجود چنین انگیزه و هدف قابل احترامی در مبارزه با جنایت باید همراه با درایت و منطقی قوی باشد که برداشت و تعبیر درستی از آن شود و قابلیت عملی شدن داشته باشد و مثل بقیه کارها باری به هر جهت و صرفا تبلیغی تعبیر نشود. یکی از انتقادات مهم علیه ایالات متحده آمریکا، که از سوی بسیاری از کشورها از جمله دولت ایران مطرح می شود، رفتار یکجانبه گرایانه آن کشور در مسائل و امور بین المللی است. این انتقاد بسیار جدی و مهم است، زیرا نباید پذیرفت که نظام بین المللی یک پاسبان دارد که همه باید از آن اطاعت کنند، حتی اگر این پاسبان قدرتمندترین کشور باشد. حتی اگر این پاسبان بین المللی واجد انگیزه های خیرخواهانه باشد، در مواقع لازم رفتار سودجویانه و منفعت طلبانه‌ای خواهد داشت. مشکلات بین المللی تنها از طریق مساعی جمعی و مشارکت همه کشورها و چندجانبه گرایی قابل حل است. از این رو مبارزه با جنایت علیه بشریت لزوما باید از طریق همکاری بین المللی صورت گیرد. اگر ما اقدام یکجانبه‌ای کنیم، این مجوز را به دیگران هم می دهیم که اقدامات یکجانبه‌ای نمایند و لبه تیز تیغ حمله علیه سیاست های یکجانبه گرا کند خواهد شد. نکته دیگر اینکه چنین لایحه‌ای ضروری نیست. هم اکنون نیز دولت هایی که نظام های قضایی بی طرف و مستقلی دارند قادرند با توجه به مدارک و مستندات، جنایتکاران مذکور را محاکمه کنند اما مشکل اینجا است که ابزار کافی برای جلب متهمان و اجرای حکم ندارند و بهترین راه که ضمانت اجرایی کافی دارد، پیوستن به دادگاه بین المللی کیفری است که متن جامع و بسیار کاملی دارد و ایران هم در زمان ریاست قوه قضاییه پیشین، فعالیت زیادی در جهت تصویب اساسنامه دادگاه کیفری بین المللی در کنفرانس رم انجام داد و در سال ۱۳۷۷ نیز دولت ایران اساسنامه این دادگاه را امضا نمود و حتی از سوی وزارت امور خارجه ایران نیز کنفرانسی درخصوص ابعاد این دادگاه برگزار شد و علی رغم آنکه در سال ۱۳۸۱ و پس از تصویب ۶۰ کشور جهان، این اساسنامه لازم الاجرا شد، تاکنون ایران اساسنامه مذکور را به تصویب نهایی نرسانده است و ایالات متحده هم متاسفانه آن را نپذیرفته است.

ادامه در صفحه ۲

## زمزمه

### تغییرات در اداره انتخابات

**شنیدیم که** در اداره انتخابات وزارت کشور جابه جایی های گسترده‌ای صورت می گیرد. به گزارش سایت تابناک پس از بازنشستگی جمعی از نیروها و کارشناسان قدیمی اداره کل انتخابات وزارت کشور طی سال های گذشته، قرار است نیروهای تازه‌ای که نزدیکی فکری بیشتری با دولت دارند در این اداره مشغول به فعالیت شوند.

### حضور گروه فشار در برابر دفتر عبدالله نوری

**شنیده شده که** یکی از دانشجویانی که هفته گذشته در دیداری با عبدالله نوری شرکت کرده در گفت‌وگو با سایت خبرداد از برخی تهدیدها پس از ملاقات با نوری توسط نیروهای ناشناس خبر داده است. وی گفته: «هفته گذشته پس از انجام ملاقات با عبدالله نوری، در هنگام خروج از دفتر وی متوجه حضور غیرطبیعی چند ناشناس شدم که اقدام به عکاسی و فیلمبرداری از ملاقات کنندگان با نوری می کردند.»

### بازداشت پسر یکی از اعضای کانون صنفی معلمان

**گفته می شود که** سجاد خاکساری فرزند یکی از اعضای کانون صنفی معلمان ایران در اوایل بهمن ماه در تهران دستگیر شد و همچنان در بازداشت به سر می برد. به نوشته آژانس ایران خبر، سجاد به خاطر تهیه گزارش از وضعیت معلمان برای هفته نامه قلم معلم از نشریات صنفی معلمان در سال ۱۳۸۵ نیز بازداشت شده بود.

### سرنوشت منافقین در توطئه اروپا

**شنیده دیگر اینکه** یک فرد آگاه در گفت‌وگو با سایت تابناک خبر داده که تاکنون ۸۵۰ نفر از منافقین ویزای سفر به کشورهای اروپایی، عمدتا شهرهای مختلف فرانسه و استقرار در آن شهرها را دریافت کرده‌اند.

### روسیه به ایران اس ۳۰۰ نخواهد داد

**این خبر هم شنیدنی است که** روزنامه اسرائیلی هاآرتص گزارش داده روسیه به اسرائیل تضمین داده که در شرایط کنونی هیچ برنامه‌ای برای فروش این سامانه نظامی به ایران ندارد. به گزارش عصر ایران این روزنامه ادعا کرد مقامات ارشد وزارت امور خارجه روسیه در دیدار با همتای اسرائیلی خود، به وی گفته‌اند که مسکو در شرایط کنونی برنامه‌ای برای فروش سامانه ضدهوایی اس ۳۰۰ به ایران ندارد.

### اعطای جایزه کارگری هلند به اسانلو

**آخرین خبر شنیده اینکه** اتحادیه سراسری کارگران هلند جایزه سال ۲۰۰۸ خود را به منصور اسانلو فعال کارگری ایرانی که در زندان به سر می برد اعطا کرد. به گزارش خبرنامه امیرکبیر اتحادیه کارگران هلند اعلام کرد که توانسته است از طریق همسر منصور اسانلو از واکنش وی به دریافت این جایزه از درون زندان اطلاع بیابد.

## دماسنج

# کرشمه‌های انتخابات

● مسیح علی نژاد ●

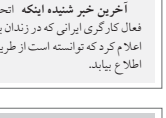

میدانی که در آن کشتی گیران، پشت رقیب را به زمین می خواباندند هرگز از یاد اهالی روستا نرفته است. در همین سال‌های نه چندان دور به اسم تفریحات سالم به خیال برپایی شور و نشاط، هر ساله در یکی از روستاها، میدان بساط کشتی برقرار بود و خرد و بزرگ روستاهای اطراف یک جا گرد هم می آمدند و دایره‌های بزرگ می ساختند تا پهلوانان و قهرمانان سینه سپر سازند برای هم و عاقبت جشن پیروزی او که مرد ته رقیبی را به خاک خوابانده برقرار باشد. اینها همه یک روی سکه بود و روی دیگر آن هراسی که در دل مشوقان ایجاد می شد. آنان که باید به گاه‌های کوبیدن و بزم برپا کردن گوشه چشمی هم به بازوی تومند پهلوان ده بالا و حامی تومندتر او می انداختند و آن گاه اگر جسارت و جزبزه‌ای باقی بود هورا و هواری هم برای قهرمان دلخواه خویش می کشیدند. گاهی پیش می آمد که تن و طینت تومندی که باقی پرزور و جوان‌های بی‌باک ده نیز هوادار او بودند به دل نمی نشست و ضعیف‌تر ها را توان ابراز مهر صادقانه برای قهرمان دلخواه خود باقی می ماند از هراس اینکه مبادا مورد بی مهری جوان‌های بی‌باک و بی‌پروای محل قرار گیرند. میدان انتخابات ریاست جمهوری دهم آن گاه که قدرتمندی وارد گود می شود و بازو و قدرت سیاسی خود را نشان می دهد و جانب یک نامزد را می گیرد، کم از میدان کشتی آن روزهای ده بالا ندارد. اهالی سیاست بی شک می دانند که حساب توده مردم از نزاع‌های سیاسی جدا است و حتی اگر هزار بار بازی به نفع مردم در میدان سیاست رقم بخورد، تنها یک بار خطای بی حساب کافی است تا سال‌ها برای جلب اعتماد ملتی، جماعتی به زحمت مضاعف افتند. زنگ رقابت‌های انتخاباتی به صدا درآمد و باز به جای شور آفرینی، ناگهان هراسی ریشه دوانده در دل آنان که گوشه و کنار ایستاده‌اند و هیبت بازیگران را برانداز می کنند. شاید آنان که نزدیک‌تر به بازیگران سیاسی ایستاده‌اند، مجادلات پیش و پس از انتخابات برایشان چندان مهم نباشد اما برای مردمی که دورتر از این حلقه ایستاده‌اند، هر حرکت کوچک، هزار شوق یا هزار هراس را سبب ساز می شود. برای همین است که اگر ناگهان هیبت و هیمنه یک جریان قدرتمند سیاسی و نه حزبی بر روند یک انتخابات سایه افکند شاید جریان‌ها و گروه‌های سیاسی از پس کار زدن این سایه برآیند و در نهایت روزنه‌ای برای برگزاری یک انتخابات بسامان بگشایند اما آنچه باقی می ماند بی اعتمادی و هراس ایجاد شده در دل توده مردم است که برای حل این بحران از زحمت بسیار باید بکشند و تدبیر بی شمار باید اندیشه کنند. اساسا در کشورهایی که هنوز در توده مردم نشانی از اطمینان و اعتماد قابل قبول به روند برگزاری انتخابات نیست و هر روز از مجلس و محفل سیاسی نسبت به سلامت انتخابات تذکر داده می شود، بی شک حضور و حمایت جریع نظامیان در انتخابات همه و هیزم هر آتشی را تر می سازد و به جای داغ کردن تنور انتخابات آب سردی می باشد بر آتش مشارکت. برای همین است که در بزنگاه‌های انتخاباتی، کسانی که مدافع و خواستار اصلاح در روند مدیریتی کشور هستند همیشه دیرتر تصمیم به حضور و همراهی نامزدهای اصلاحگر خود می گیرند. مهم‌ترین دلیل آن نیز همین حمایت بی پروای جریان‌های پرقدرت سیاسی (نیروهای نظامی) از نامزدهای خاص است و ناخواسته این هراس را در دل افکار عمومی به وجود می آورد که جریان قدرتمندتر همیشه پیروز میدان است و مشارکت آنان بی اثر خواهد بود. بر این اساس هر بار پس از رواج بی انگیزگی و ناامیدی، اصلاح‌طلبان برای حتی ساختن این حربه دچار مشکلات فراوان می شوند. وقتی یک مقام ارشد نظامی صریح و سریع از احمدی نژاد در میدان انتخابات ریاست جمهوری حمایت می کند آنگاه باید دید برای جریان اصلاح‌طلب چه تدبیری باقی می ماند تا مردم خویش را با دلگرمی بی هراس به میدان فراخوانند.

## ضربان تصویر

جمال رحمتی
jamalrahmati@yahoo.com

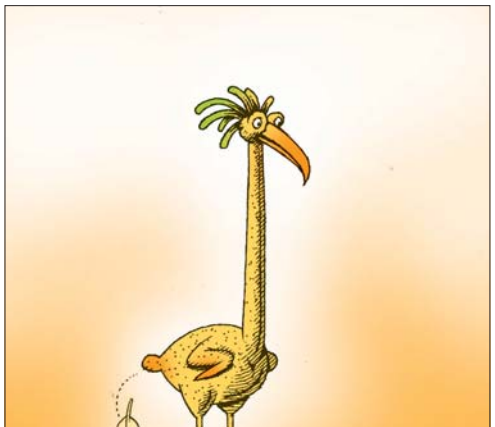


## بی ویرایش

# ایران، خاورمیانه و دولت اوباما

● تقی رحمانی ●

می گویند یک تمدن، تا زمانی که توان بازسازی خود را داشته باشد، قدرتمند می ماند. می گویند که تمدن آمریکایی بیش از آنچه فکر داشته باشد، پول و قدرت دارد. در نتیجه در خطر اضمحلال قرار دارد، البته نه در چند سال آینده. با این وصف در آمریکا جریاناتی اجتماعی و سیاسی سر برمی دارند که جامعه را زنده می کنند و اخلاق و دموکراسی و عدالت‌نسبی را نوید می دهند، در نتیجه خطر اضمحلال را به چالش می کشند. از مارتین لوترکینگ تا انتخاب باراک حسین اوباما راهی طولانی طی شده است. یعنی یک فعال مدنی سیاه‌پوست تروررشده تا ریاست جمهوری اوباما که وارد کاخ سفید شده است. این انتخابات آمریکا را نشاط می بخشد و تعادلی میان ساخت حساب‌شده و مطابق منافع ملی شود. اوباما در مراسم تحلیف از تعامل با مسلمانان حرف زد. دشمن سازی از غرب را محکوم کرد و از کاهش خطر هسته‌ای سخن گفت و گفت و گو با دوستان و دشمنان را شعار داد. در عین حال از بحران اقتصادی آمریکا سخن گفت. با این حال در رابطه با آمریکا باید نه دچار توهم و نه تحقیر شد. بحران اقتصادی آمریکا به معنی آغاز افول آن است، اما این افول به معنی فروپاشی آمریکا نیست، همچنین در صورت افول آمریکا، ایران یا هیچ کشور خاورمیانه‌ای جانشین آمریکا نخواهد شد. آمریکا همچنان ابرقدرتی یکه تاز باقی خواهد ماند. اگر این یکه تاز مورد هجوم ناشیانه همانند ۱۱ سپتامبر قرار بگیرد، جریان راست افراطی آمریکایی موفق می شود ایده‌ها و برنامه‌های اصلاح‌طلبانه اوباما را مغلوب کند؛ همانطور که ریگان جنگ‌طلب، کارتر حقوق بشری را مغلوب کرد. از همین روست که باید در وهله اول توجه داشت که وظیفه ما مقاومت در برابر ظلم است، نه سرنگونی دولت ایالات متحده آمریکا؛ اولویت ما باید حفظ منافع ملی بر اساس گفت‌وگو و عزت باشد. اگر دیپلماسی هویت منافع محور را جایگزین دیپلماسی تحقیر یا ستیزمحور کنیم، به نظر می رسد که دوران باراک حسین اوباما می تواند به نفع آزادی و عدالت در جامعه ما باشد. باراک اوباما خواستار گفت‌وگو با ایران است. در عین حال اوباما همچون عمرین عبدالعزیز است که می تواند دولت مستعجل همانند جیمی کارتر باشد. از همین روست که برآمدن تکوتان ها به معنی عقب رفتن جهان بود. تکوتان ها فرهنگ و ادبیات جنگ و سلطه را در جنگ رواج دادند، با تحقیر مردم جهان به خشونت دامن زدند و صنعت جنگ را رونق بخشیدند. همچنین باید توجه داشت که ساختار قدرت و تکنولوژی آمریکا از صنایع نظامی می گذرد. شکست ایده‌های اوباما به قدرت گرفتن جنگ‌طلبان یاری می رساند و به فروپاشی صریح ایالات متحده آمریکا؛ همانگونه که با شکست ایده حقوق بشری کارتر، ریگان به قدرت رسید که پدرخوانده تکوتان ها قلمداد می شود. از همین رو باراک حسین اوباما آماده است که به چهره آمریکا در جهان، جلوه مثبت بدهد و بحران‌های داخلی آمریکا را حل کند. اما بخشی از چهره آمریکا در جهان است که به خاورمیانه و ایران مربوط می شود و ما باید به این نقش توجه کنیم. در همین راستا باید دید که منافع ملی ایران چگونه تامین می شود. البته تامین منافع ملی با تامین منافع یک جناح متفاوت است. شعار کارتر حقوق بشر بود. جیمی کارتر رئیس جمهوری آمریکا بود که در دوران حکومتش بر رژیم‌های دیکتاتوری آمریکا فشار آورد؛ البته رژیم‌هایی که مخالفان قوی داخلی داشتند وقوع انقلاب نیکاراگوئه، کاهش فشار بر کوبا، گفت‌وگو با شوروی و کاهش تنش با بلوک شرق، انقلاب ایران، سقوط دیکتاتور فیلیپین، گفت‌وگوی صلح صلح اعراب و اسرائیل و فشار برحکومت‌های دیکتاتور آمریکای لاتین برای ایجاد فضای باز سیاسی بیشتر شد. با آمدن ریگان، ورق برگشت، بلوک شرق و شوروی شیطان خوانده شدند. بر انقلاب نیکاراگوئه و ایران فشار وارد شد و گفت‌وگوهای صلح اعراب و اسرائیل جدی گرفته نشد. به نظر می رسد که شرایط بحرانی در آمریکا و همچنین تجربه جنگ عراق و نیز افغانستان، کمپانی‌های نظامی آمریکایی را هم تا حدودی قانع کرده و هم عقب نشانده است. قانع هستند چون پروژه‌های جدیدی را به دست آورده‌اند اما عقب نشسته‌اند زیرا شرایط آمریکا- اجتماعی و اقتصادی- اجازه بلندپروازی نظامی بیشتر به آنان را نمی دهد. آنان مترصد فرصت هستند تا به عرصه تصمیم‌گیری وارد شوند، اما پاسخ آن است که آیا دوره کارتر را درک کرده‌ایم و تفاوت آن را با دوره ریگان باور داریم؟ باید توجه داشته باشیم که با آمدن جیمی کارتر فضای جهانی سمت حقوق بشری گرفت. شوروی در انزوای شعاری قرار گرفت. انقلاب کمونیستی که تبدیل به کودتای کمونیستی شده بود دلبری خود را از دست داد. اما مگر کارتر و دموکرات‌ها مقصر بودند، یا دورغین بودن کودتاهای نادرست به نام کمونیست، که منافع شوروی را به دیگر جوامع تحمیل می کرد؛ مانند کودتای سرخ در افغانستان در سال ۱۹۷۸م. دولت جیمی کارتر در رابطه با رژیم‌های دیکتاتور سیاست سختگیرانه داشت. بر رژیم شاه فشار آمد که فضای فرهنگی - سیاسی را باز کند. رژیم پهلوی مطمئن و مغرور و در اوج قدرت با دموکراسی کج‌دار و مریز رفتار کرد و جامعه از فضای ایجادشده استفاده کرد. کارتر به راهبرد سرکوب برژینسکی نه گفت و سیاست رفرم در ایران را پذیرفت اما به انقلاب ایران تن داده... در حالی که جمهوریخواهان به بهانه حفظ حزب توده و کمونیست، مصدق را سرنگون کردند. این تفاوت جیمی کارتر، سایروس ونس وزیر خارجه وقت و سالیوان سفیر آمریکا در ایران را با خط برژینسکی در دولت کارتر باید فرق نهاد. آمریکا از خطر سرخ می ترسید در نتیجه از رفرم تا پذیرش دولت انقلاب را تحمل کرد. کارتر حاضر به پذیرش حکومت ایران بود، متهد در آمریکا مخالفان قدرتمندی داشت، همچنین درون کابینه‌اش، کسانی بودند که خواستار شدت عمل با ایران بودند. به عبارتی، فرق تشخیص این ظرفیت‌ها و تفاوت‌ها در دوران انقلاب را برخی از سیاستمداران ایرانی درک می کردند. شرایط علیه سیاست‌های حقوق بشری عمل کرد.

ادامه در صفحه ۱۰

## نیم‌نگاه

# از صبح تا عصر کلی راه است...

شهر شلوغ شده است اما هر چه هم که این شلوغی را می چاپلانیم از انتهایش چیزی به دست نمی آید. آقاپرز اصولگرای ما بر پشتی تکیه زده‌اند و قلیان در کنار دارند و می فرمایند: می بینیم که جمع بازنشسته‌های سیاسی جمع است و همه در حال سبقت از هم برای حضور در صحنه هستند. البته با این قیل جوسازی‌ها و لشکرکشی ها اگر خیال کرده‌اید می توانید پای رایانه را به انتخابات آتی باز کنید، سخت در اشتباه هستید. شورای محترم نگهبان حاضر و ناظر بر اتفاقات است و سختگوی محترم این شورا امکان رایانه‌ای برگزار شدن انتخابات پیش رو به صورت کامل را رد کرده‌اند. گفتیم: به دیده منت. هر تصمیمی که دوستان اصولگرا و همسو با دولت محترم نهم را راضی نماید، ما پایه هستیم. فردا همین حضرتعالی می فرمایید که اگر انتخابات رایانه‌ای برگزار نمی شد، آرامش دولت نهم به هم نمی ریخت و برکات و معجزات طرح تحول اقتصادی و اعطای یارانه های نقدی دچار خسران نمی گشت. آقاپرز گو فرمودند: حالا خیال نکن چون شیخ الرئیس و سید و مهندس اصلاحات همه با هم عزم حضور دارند، جریان اصولگرایی غمی به دل راه می دهد. اولا که باید تست کروموزم از همه آقایان اخذ گردد که مشخص شود شناسنامه و سال تولدشان جعلی نباشد. در ثانی مدارک تحصیلی حضرات را هم باید بررسی کرد تا آشکار گردد که شیخ‌تیوت و مهندسی حضرات از کدام مسیر حاصل آمده است! تازه اصلا به قول جناب آقاتهرانی «حضور جناب احمدی‌نژاد در انتخابات که نیازی به تبلیغ ندارد.»

گفتیم: خب ظاهرا جناب آقاتهرانی علاوه بر شهرت در اخلاق و مهارت در علم طب (بدین سبب که معتقدین به ریاست کسی غیر از جناب احمدی‌نژاد را بیمار مفروض فرموده بودند)، در امور تبلیغاتی هم سررشته دارند. خان دایی مستقل ما فرمودند: حالا سر و ته این حرف ها چه فایده‌ای دارد؟ آخرش ما نفهمیدیم که بودجه ۸۸ همراه با طرح هدفمند کردن یارانه ها است یا اینکه طرح هدفمند کردن یارانه ها بودجه را معطل خود نگاه داشته است. اصلا هدف این یارانه هدفمند در نهایت کجاست؟ شده است عین انتخابات ریاست جمهوری که اعلام شده من و او یا هم می آییم، شاید هم یا من بیایم یا او. تا صبح قرار بود این بیاید و از ظهر به بعد فرمودند که نخیر آن خودش می آید. ما کلا فه شدیم. اگر یارانه نمی دهند بفرمایند ما برویم دنبال کارمان. گفتیم: باید کمی تامل بفرمایید. بالاخره یا این یا آن، بودجه یا یارانه و یارانه در کنار بودجه یک طوری می شود. حالا هر چند که مرکز پژوهش های مجلس برخی از مواد این لایحه را مغایر با برخی اصول قانون اساسی برشمرده است. آقاپرز گو فرمودند: کار، احتمالا کار همین جناب پورمحمدی است. مغایرت با قانون معمولا از حوزه ایشان برنمی خیزد. می خواهند کاری کنند تا دولت در آستانه شب عید روحیه‌اش را از دست بدهد و سفره‌های مردم به حال خودش رها شود. گفتیم: چه تفاهمی! اتفاقا جناب پورمحمدی فرموده‌اند که برنامه‌ای برای کنترل گرانی شب عید نداریم. خان دایی فرمودند: حالا واقعا کدام بهتر است این یا آن؟

## تغییر ۵۷

# استبداد متکی بر نفت و اسلحه

● مرتضی کاظمیان ●

پس از کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲ شاه با تثبیت قدرت خود و حفظ نظام سیاسی با کمک آمریکا و انگلیس، رهبران کودتا را به مناصب کلیدی گمارد؛ سپهبد فضل الله زاهدی، نخست‌وزیر؛ سپهبد تیمور بختیار، فرمانده نظامی تهران؛ و سرهنگ هدایت، رئیس ستاد ارتش شدند. با دریافت کمک مالی فوق‌العاده و وام مالی به ارزش ۱۴۵ میلیون دلار، از سال ۱۳۳۲ تا ۱۳۳۶ رژیم کوشید تا خود را تثبیت کرده و به جامعه تجاری کشور و سلطنت‌طلبان، روحیه دهد. ضمن اینکه با همکاری های فنی سازمان‌های امنیتی -اطلاعاتی ایالات متحده و اسرائیل به تشکیل سازمان اطلاعات و امنیت کشور (ساواک) همت گمارد که نقش بسزایی در سرکوب‌های سیاسی و تشدید اختناق و ارعاب در سال‌های بعد، ایفا کرد. آنچنان که خود شاه اذعان می کند، مسوولیت بنیانگذاری ساواک به سپهبد تیمور بختیار تفویض شد. وی در این کار از «سیا» کمک خواست. تعداد زیادی از کارمندان ساواک برای طی دوره‌های آموزشی به آمریکا رفتند و در اداره مرکزی «سیا» به کارآموزی پرداختند. همچنین دوره‌های کارآموزی و بازآموزی انفرادی و دسته‌جمعی، برای کارمندان سازمان اطلاعات و امنیت کشور در قالب سازمان‌های اطلاعاتی اروپای غربی ترتیب یافت تا با روش‌های آنان آشنایی حاصل کنند. حسین فردوست، ریاست سازمان بازرسی شاهنشاهی - که خود دوره‌های اطلاعاتی را در اینتلیجنس سرویس انگلستان طی کرده است -نیز به اعزام یک «متخصص بازجویی» از اسرائیل برای آموزش به ۳۰ نفر از اعضای «ااستعداد» ساواک اشاره می کند. استبداد متکی بر درآمد نفت - و اسلحه ارتش و نیروهای امنیتی -به تدریج شکل گرفت. با پایان یافتن دعوای نفت با انگلیس، شاه با کنار گذاشتن مواضع مبتنی بر منافع ملی مصدق، اصل تقسیم مساوی سود را پذیرفت و با کنسرسیومی متشکل از شرکت برتیش پترولیم انگلیس، مالک پیشین نفت ایران و هشت شرکت نفتی اروپایی و آمریکایی قرارداد بست. درنتیجه این قرارداد جدید، درآمدهای نفتی ایران که در سال ۱۳۳۳ حدود ۳۴ میلیون دلار بود در سال ۱۳۳۵ به ۱۸۱ در سال ۱۳۳۹ به ۳۵۸ و در سال ۱۳۴۱ به ۴۳۷ میلیون دلار رسید. شاه با این درآمدهای رو به افزایش نفت و نیز ۵۰۰ میلیون دلار کمک نظامی ایالات متحده بین سال‌های ۱۳۳۳ و ۱۳۴۲ بودجه نظامی کشور را در عرض یک دهه، بیش از ۲ برابر کرد. در نقطه مقابل و در حوزه عمومی سیاست، شمار اعتصابات عمده در مراکز صنعتی که در سال ۱۳۳۲ حدود ۷۹ مورد بود، با افزایش سرکوب و اختناق در سال ۱۳۳۳ به هفت مورد و در سال‌های ۳۶-۱۳۳۴ به سه مورد رسید. در پی تحولات اجتماعی -اقتصادی و سیاسی ابتدای دهه ۴۰ و نیز سرکوب شدید قیام ۱۵ خرداد ۴۲ ساخت قدرت بیش از پیش کوشید تا بر قدرت همراه با ارعاب و ایجاد فضای بسته و یک دست سیاسی، متکی شود. تجدید بنای استبداد البته به انکای درآمدهای روزافزون نفت محقق می شد؛ میزان درآمد نفت از ۵۵۵ میلیون دلار در سال ۱۳۴۲ به ۹۵۸ میلیون دلار در سال ۱۳۴۷ و در سال ۱۳۵۰، به ۲/۷ میلیارد دلار رسید؛ در ۱۳۵۳ درآمد نفت به ۱۰ میلیارد دلار و پس از چهار برابر شدن قیمت نفت در بازارهای جهانی، در سال ۱۳۵۵ به حدود ۲۰ میلیارد دلار رسید. روند افزایش چشمگیر درآمدهای نفتی، به دنبال درگیری اعراب و اسرائیل در سال ۱۹۷۳ و تحریم نفتی ایالات متحده و کشورهای غربی کمک‌کننده به اسرائیل از سوی عمده تولیدکنندگان عربی نفت - از اجمله عربستان سعودی - به وقوع پیوست؛ شاه به بهانه اینکه نباید نفت به عنوان ابزار سیاسی مورد استفاده قرار گیرد، از پیوستن به تحریم خودداری کرده بود.

ادامه در صفحه ۳

## وکیل الرعایا

# حق دادخواهی در محاق

● لیلا حیدری* ●

vakilroaya@ gmail.com

**اصل خبر:** با اتمام مهلت آزمایشی قانون آیین دادرسی کیفری، دادگاه‌های کیفری بدون قانون نمی‌توانند رسیدگی کنند.

**موضوع از چه قرار است؟** با توجه به احیای دادسراها و تغییر ساختار و تشکیلات دستگاه قضایی و ضرورت تغییر در قوانین مربوط به آن، لایحه قانون آیین دادرسی کیفری تهیه و به دولت ارائه شد. در حالی که لوایح قضایی حداکثر سه ماه بعد از ارسال به دولت باید به مجلس فرستاده شود و بر اساس نظر شورای نگهبان، قوه مجریه حق ندارد لوایح قضایی را تغییر دهد، لایحه مزبور که در آبان سال ۸۶ به دولت ارائه شده بود، به علت عدم توجه و تاخیر دولت در ارسال آن به مجلس، موجبات بی قانونی در محاکم کیفری را فراهم آورده است. در حال حاضر، مجلس با یک‌فوریت لایحه آیین دادرسی کیفری مخالفت کرده است و تا رسیدگی عادی به این قانون معلوم نیست که وضعیت رسیدگی در محاکم و دادسراها چگونه خواهد بود!

**تحلیل موضوع:** امروزه حق بر دادرسی عادلانه با منصفانه حقی است غرقابل انکار و تخطی، و از وظایف دولت‌هاست که امکان بهره‌مندی آسان افراد تحت قلمرو شان را در این خصوص با تدوین قواعد و مقررات آیین دادرسی و از همه مهم‌تر، تشکیل دادگاه‌های مستقل فراهم آورند. این قواعد ارتباط نزدیکی با نظم عمومی دارد؛ به گونه‌ای که نمی‌توان اجرا یا عدم اجرای آن را اختیاری فرض کرد یا با تفسیرهای سلیقه‌ای از دایره شمول آن کاست و یا به آن افزود. در حال حاضر، اگر بخواهیم به بعد کیفری این قواعد و لایحه قانون آیین دادرسی کیفری -که هنوز در خم یک کوچه مانده است- بپردازیم و اگر تنها به تعریف آیین دادرسی کیفری (که به مجموعه قواعد و مقرراتی که برای کشف و تعقیب جرم و ترتیب دادرسی و اجرای احکام جزایی می‌پردازد) بسنده کنیم، به اهمیت وجود این قواعد در دادسراها و محاکم دادگستری پی خواهیم برد و فقدان آن را - که تهدیدی است بر این حق بنیادین افراد- احساس خواهیم کرد. این قواعد که امر کشف جرم تا تعقیب متهم و تحقیقات مقدماتی را نیز در می گیرد، پایه و اساس یک محاکمه منصفانه را بنامی گذارد. در تحقیقات مقدماتی که امکان تضییع حقوق متهم مثل حق آزادی وی بیشتر است؛ وجود قواعدی که شرایط و مراتب صدور قرارهای تامین برای متهم را تعیین می کند مثل اینکه در مورد چه جرائمی امکان بازداشت موقت متهم وجود دارد یا صدور چنین قراری ممنوع است، نحوه احضار و جلب متهم، تفتیش منازل، تفهیم اتهام چگونه است تعیین صلاحیت دادگاه‌ها و... برای آن است که افراد اعم از شاکی و متهم و همچنین امنیت و نظم عمومی جامعه، قربانی اعمال خودسرانه بازپرس، ضابط قضایی یا قاضی نشوند.

**تکمله:** اینک که حقوق شهروندی و تاکید بر رعایت آن و اخیرا بحث داغ بهداشت قضایی جایگاهی در ادبیات حقوقی ما پیدا کرده، طرح این پرسش نیز جایگاهی خواهد یافت که آیا دستپخت دادگاه‌های عام و تجربه تلخ آن -که به تضییع حقوق بنیادین افراد منجر شد- کافی نبود؟! حال، با توجه به اتمام دوره آزمایشی قانون آیین دادرسی دادگاه‌های عمومی و انقلاب در امور کیفری، مبنای رسیدگی محاکم و دادسراها کدام قانون است و چه کسی پاسخگوی این بی قانونی خواهد بود؟!

*وکیل دادگستری و دانشجوی کارشناسی ارشد حقوق بشر